

Τί φτωχική κηδεία πού τού κάμανε !

Τό πρωί πρωί τρεῖς ἀμαξες γιομάτες ἀπό λίγους γειτόνους ἐσυνοδεύανε τή δεύτερη νεκροφόρα πού ἔπαιρνε τό μεγάλο νεκρό στήν ὕστερη κατοικία του.

Ὁ παπᾶς τῆς Παναγίας τῶν Ξένων, πού εἶναι ἡ ἐκκλησιά τῶν Ἑπειρωτῶν, γιατί κι ὁ Κονεμένος ἀπό τήν Ἑπειρο ἐκαταγόντανε, τοῦ διάβασε τίς ὕστερες εὐχές.

Κανέναν δέν ἀντιπροσώπευε τὰ γράμματα στήν κηδεία τοῦ τόσο μεγάλου τους ἐργάτη !

Ὅταν ἐπέθανε οὔτε εἶδηση δέν ἐπῆρνε οἱ Κορφιᾶτες λόγιοι. Ὅλοι τὸ μάθανε ἀφοῦ πιά εἶχε γίνει κ' ἡ κηδεία του, γιατί οὔτε νεκρόσημα τοιχοκολλήματα δέν τοῦ κάμανε.

Κι οἱ ἐφημερίδες οἱ ντόπιες (οἱ Κερκυραϊκές) ἔγραψαν γι' αὐτόνε σέ πολλές μέρες, κι ἀκόμα ἀργότερα οἱ Ἀθηναϊκές γιατί τότες τὸ μάθανε....

* *

Καί τοῦτο τὸ χαρακτηριστικό.

Ὁ ὑπερέτης τῆς ἐκκλησίας, ὁ νόντσολος, καθὼς τότες λένε στήν Κέρκυρα, ἀκούστηκε νά λήη τό βράδι κεινῆς τῆς ἡμέρας :

— Τό πρωί εἶχαμε τήν κηδεία κεινοῦ τοῦ Κονεμένου καί χασομέρησα ὅλο τὸ πρωί χωρὶς νά πάρω πεντάρα ! Εἶναι κάτι λείψανα κάπου κάπου πού ναι νά βλαστημάη κανέναν....

* *

Ὁ Κονεμένος εἶχε πολλοὺς συγγενεῖς στήν Κέρκυρα, πού στέκονται καλὰ ἀπὸ οἰκονομικά. Δέν τὰ εἶχε ὅμως καλὰ μαζί τους. Πάντα ἤθελε νάν τοὺς διορθῶνῃ τὰ λάθη τους. Κ' ἔτσι κατάντησε νάν τὸν ἀφήκουνε νά πεθάνῃ σ' αὐτὸ τὸν τρόπο.

Ὅταν ἐτύπωσε τὴ «Διαθήκη» του, τὸ βιβλίο κείνο ὅπου τοὺς ἐφαλλε ὄχι καὶ λίγα, πάντα μὲ κείνο τὸ ἰδιαιτέρὸ του χιοῦμορ, τοὺς ἔστειλε σ' ὅλους τοὺς συγγενεῖς του, ἀπὸ ἓνα ἀντίτυπο.

Μόλις τὸ λάβανε καὶ τὸ διαβάσανε ἐβγήκανε ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ τους. Ἐθυμῶτανε μὲ τὸ συγγενῆ τους πού τοὺς ἔκανε ρεζήλι ! Τότο μάλιστα τοὺς ἐτάραξε αὐτό, ὥστε πού μαζώχτηκανε ὅλοι οἱ συγγενεῖς τοῦ κ' ἐκάμανε συμβούλιο γιὰ νάν τότες κλείσουνε σὲ φρενοκομεῖο !

Δέν τὸ κάμανε ὅμως γιατί ὁ γέρο Κονεμένος εἶχε πολλοὺς πού τὸν ἐχτιμούσανε.

* *

Ζότανε αὐτὰ ἡ Πόρτα, μὰ αὐτὴ εἶχε τότες ἄλλες δουλειές, καὶ μὲ τοὺς Ρούσους, καθὼς εἶδαμε, καὶ μὲ τὰ σωτηρικά της, τοὺς ἀγῶνες δηλαδὴ Οὐλεμάδων καὶ Γενίτσαρων ἀπὸ τῆς μιά, καὶ τῶν πιδό μετρίων ὁπαδῶν τοῦ Μπαρκίχτάρη ἀπὸ τῆς ἄλλης. Ὡστε δέν τολμοῦσε τώρα ἡ Πόρτα νά ἐνεργήσῃ ἐναντίον τοῦ Ἑπειρωτῆ σατράπη. Ἐλεγε κ' ἡ καλή μας ἡ τύχη ἔφερνε αὐτὴ τὴν ἀργητα στήν καταστροφὴ του, γιὰ νάρθῃ σὲ ὦρα βολικώτερη καὶ συμφερότερη γιὰ τὸ ἐθνικὸ μας τὸ κίνημα.

Ὁλος λοιπὸν ὁ τόπος ἔμεινε στοῦ Ἀλῆ τὰ χέρια, ἐξὸ βέβαιον τὰ Ἑρτάνησα, καὶ μόνο ἀπ' ἐκεῖ, ὅσο βαστοῦσε ἡ γαλλικὴ κατοχή, τὸν ἐνοχλοῦσανε κάπως ὅσοι Ἀρματωλοὶ καὶ Κλέφτες εἶχανε περάσει ἀπὸ στεριάς καὶ καταγραφῇ σὲ γαλλικὸ τὸ στρατό. Ὁ Κολοκοτρώνης μάλιστα δηγέται πῶς μελετοῦσανε τότες εἶδος συνασπισμό, δηλαδὴ αὐτός, ὁ Ἀλῆ Φαρμάκης, κι ὁ Γάλλος ὁ στρατηγός, μὲ σκοπὸ νά περάσουνε σὲ Μοριᾶ μὲ τοὺς δικούς μας, μὲ μερικὸς Ἀρβανίτες καὶ μὲ πεντακότους Γάλλους, νά διώκουνε τὸ Βελῆ, καὶ νά συστήσουνε Κυβέρνηση ἀπὸ δώδεκα Ἑλληνες καὶ δώδεκα Τούρκους μὲ σημαία ἀπὸ τῆς μιάς μισοφύγγαρο κι ἀπὸ τῆς ἄλλης σταυρό. Ἀπ' αὐτὸ μονάχα φαίνεται πῶς μήτε

Πρὶν πεθάνῃ τοῦ φέρανε παπᾶ γιὰ νάν τότες μετὰ τὴν ταλᾶρη. Αὐτὸς ὅμως δέν ἤθελε καὶ τὸν ἐδίωξε. Ἐτσι διαδόθηκε στὴ γειτονιά του τοῦλάχιστο.

Καὶ οἱ γειτόνισες ἐκεῖνο τὸ βράδι πού πέθαινε ἐσκολιάζανε τὸ πρᾶμα ἀπὸ τὰ παραθύρια τους.

— Δέν εἶναι ἄνθρωπος καλός. Εἶναι καταραμένος... ἐλέανε.

Καὶ πάντα ὅμως στὴ γειτονιά του τὸν εἶχανε γιὰ μισότρελλο καὶ μισάνθρωπο.

* *

Λίγους ἀνθρώπους ἐσυγκναστροφότανε ὁ συχωρεμένος. Μάλιστα στὰ τελευταῖα του ἐζῶσε ἀκόμα πιδό ἀπομονωμένος.

Τὸν περισσότερο καιρὸ τότες περνοῦσε σὲ σπῆτι του.

Στὴν πλατεία πολὺ σπάνια ἐφαινότανε. Ἡ «Σπιανάδα» ἔκανε μῆνες νάν τότες ἰδῇ.

Ἐνῶ ὅλοι οἱ Κορφιᾶτες λόγιοι δὲ λείπουν ἀπὸ τὴ Σπιανάδα.

Μὰ οὔτε κι ὁ Σολωμὸς δέν ἔλειπε !

* *

Πάντα εἶτανε φτωχοντυμένος τώρα στὰ γεράματα του.

Μὰ πάντα φοροῦσε ρεμπούμπλικα καὶ κατεβαστὸ κολάρο.

Ἔτσι φτωχικὰ ντυμένος καθὼς εἶτανε τὸν ἔβλεπε κανέναν πολλές φορές νά κατεβλῆνῃ τὸ πρωὶ στὴν ἀγορά, νά γιομῆζῃ ἓνα μεγάλο μαντύλι ἀπὸ ψώνια, καὶ πάλε νά γυρίζῃ σὲ σπῆτι του.

Πολλὲς φορές μάλιστα ἐπαιρνε μαζί του ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τὴ μικρὴ κοπελούλα του.

* *

Τί εἶτανε ὁ Κονεμένος γιὰ τὴ φιλολογία μας εἶναι περιττὸ νάν τὸ γράψω γῶ.

Ἀκούστε ὅμως κάτι συνήθειές του σχετικές.

Ὅταν τοῦ ζητοῦσανε τίποτις δικό του γιὰ δημοσίευσιν πάντα μ' εὐχαρίστηση ἔδινε.

Μιὰ σειρὰ ἀπὸ ἐξοχὰ ἄρθρα του, ἀπάνου γιὰ διάφορα κοινωνικὰ ζητήματα, ἐδημοσιεύτηκε στὴν ἐφημερίδα «Φωνή» τῆς Κέρκυρας. Μὰ καὶ σὲ «Νουμά» πολλές φορές ἔγραψε. Καὶ στὴν «Ἐφημερίδα τῶν Εἰδήσεων» τῆς Κέρκυρας ἀκόμα, καὶ σὲ «Κερκυραϊκὸ Ἡμερολόγιον» τοῦ 1905 καὶ 1906 κι ἄλλου ἀκόμα.

Πολλὰ ἔργα τοῦ Κονεμένου ἀδημοσίευστα ξέρου-

με πῶς βρίσκονται στὰ χέρια τοῦ γιοῦ του πού μένει στὴν Πρέβεζα. Εὐκόμας τε γλήγορα νά δημοσιευτοῦνε.

* *

Παρακολουθοῦσε πάντα ὅ,τι γράφεται στὴν Ἑλλάδα.

Μιὰ φορὰ τὸν εἶδα ν' ἀγοράζῃ καὶ τὸ «Α.Ο. Α.Ο.», τὸ περιοδικὸ πού βγάζει ἡ «Ἀκρόπολις».

Οἱ λόγιοι τῆς Ἀθήνας πάντα τοῦ στέλνανε τὰ βιβλία τους τὰ καινούρια. Αὐτὸς τὰ φυλλομετροῦσε, μὰ ἀμφιβολία εἶναι ἂν τὰ διάβαζε.

Ὁ κ. Παλαμᾶς ὅταν ἔβγαλε τὴν «Ἀσάλευτη ζωὴ» τοῦ ἔστειλε ἓνα ἀντίτυπο μὲ λόγια ἐχτίμησης καὶ θαυμασμοῦ. Ὁ Κονεμένος ὅμως ἐβαρέθηκε νά κόψῃ ἀκόμα καὶ τὰ φύλλα !...

Τί παράξενος ἄνθρωπος πού εἶτανε ὁ μεγάλος μας Κονεμένος !

ΦΩΤΟΣ ΓΙΟΦΥΛΛΗΣ

ΣΙΜΑ ΣΤΟ ΑΚΡΟΓΙΑΛΙ

Μὲ τὴ ψυχὴν ἀτάραχη πὸ κάθε πόνο

τ' ἀχνόδροσο ἀνασάινω σ' ἀμμουδιάστὸ ἀκρογιαλί

καὶ τῆς ἀφράτης του λαλιᾶς γροικῶ τὸν τόνο

πού μ' ἐπνωτίζει ὄνειρεντὰ κι ἀγάλη ἀγάλη.

* Ἡ κυματέρια σιρόση πού γλυκοφαντάζει

— καθρέφτης μαγικὸς στοῦ φεγγαριοῦ τὰ κάλλη —

σὸν κάποιες μυστικὲς χαρὲς μοῦ συνητοῦζει

καὶ μοῦ πλανᾷ τὸ νοῦ μὲ τὴ νεράιδα πάλι.

Μὰ πέρα τὰ γκρεμόβραχα μαυρολογοῦνε

ἀχάιδεντα — ἰσκιωμένα — ἀπ' τοῦ λαμποῦ μιὰ ἀχτίδα,

γιὰ κάτι σκοτεινὸ — γιὰ χάρο — μοῦ μιλοῦνε

πού πνίγει τῆς χαρᾶς τὴ μαγεμένη ἐλπίδα.

ΓΙΑΝΝΗΣ Κ. ΖΕΡΒΟΣ

Η ΛΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

εἶναι ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ γιὰ τὸ λαὸ καὶ δέχεται καταθέσεις ἀπὸ μιὰ δραχμὴ κι ἀπάνου.

Σοῦ πλερώνει τόκο 4 1/2 % καὶ σοῦ δίνει πίσω τὰ χρήματά σου ὅποτε θελήσεις εἴτε ὅλα εἴτε μέρος ἀπ' αὐτά.

τοῦ Κολοκοτρώνη τὰ ψυχόρημα δέν εἶχανε ἀκόμα πάρει τὴν καινούρια μορφή, τὴν ἐνωτικὴν παρὰ φύλαγε ὁ ἄνθρωπος μ' ὅλο του τὸ μεγάλο νοῦ, τὰ παλιὰ ἐλαττώματα τῆς φυλῆς του. Ὅπως κι ἂν ἔχη, τὸ μελέτημά του δὲ βγῆκε πέρα, ἐπειδὴ οἱ Ἀγγλοὶ ἀπὸ τὰ 1809 ἀρχίσανε νά πιάνουνε τὰ Ἑρτάνησα, καὶ νά παίρνουνε σὲ στρατό τους δικούς μας. Ὡστε δέν μπορούσανε πιά οἱ δικοὶ μας νά περάζουνε ἀπὸ τὰ Ἑρτάνησα τὸν Ἀλῆ, τὸ φίλο τῶν Ἀγγλων.

Στὴ Στεριά Ἑλλάδα ὡς τόσο βρίσκουμε ἄξαρνα τοὺς Κατσαντώνους καὶ ξαναρχινοῦνε καινούριες ἀγῶνες μὲ τὸν Ἀλῆ. Τὰ ἴδια σὲν πρώτα μαρτύρια ὅταν πιάστηκε κι ὁ Κατσαντώνης κατόπι ἀπὸ πολλὰ καὶ λαμπρὰ κατορθώματα, καὶ θανατώθηκε στὰ Γιάννινα (1811)· καθὼς κι ὁ ἀδερφός του ὁ Λεπενιώτης ἀργότερα (1815), ἀπὸ δολοφόνου ὅμως αὐτός. Ἀνεμοσκορπιστήκανε οἱ τρακόσιοι περίπου ὁπαδοί τους, ἄλλοι δηλαδὴ χαλάστηκαν, ἄλλοι ἐφυγαν, ἄλλοι προσκύνησαν, τέλος μερικοὶ μπηκάνε καὶ σωματοφύλακες τοῦ Ἀλῆ. Μαζὶ μ' αὐτούς εἶτανε κ' ἓνας πρὸ κατόπι ἀνέβηκε στὰ μεσοῦρνα τῆς δόξας, — ὁ Γιῶργος ὁ Καρχισκάκης !

Ὡστε ἂς ρωτήσουμε γιὰ στερεὴν φορὰ. Ἄν οἱ δύο οἱ μεγαλήτεροι πρωταγωνιστὰδες τοῦ ἱεροῦ Ἀ-

γῶνα, πέντ' ἔξη μόλις χρόνια πρὶν τὸν ἐγκαινιάσῃ ὁ Γερμανός, καταντούσανε ὁ ἓνας νά μελετᾷ Τούρκικες συμμαχίες, κι ὁ ἄλλος νά γίνεται σωματοφύλακας τοῦ Ἀλῆ, τί ἔπρεπε νά προσμένουμε ἀπὸ τοὺς μικρότερους, ἀπὸ τὸ Ἔθνος ;

§ 15

Τὸ δρᾶμα τῆς Πάργας.

Τὸ περιζήκουστο αὐτὸ δρᾶμα (1819) εἶναι ἀπὸ τὰ στερεὰ στερεὰ σημάδια τῆς ἐθνολογικῆς ἀλήθειας πού πασκίσαμε κι ἄλλου νάποδεῖξουμε, καὶ πού ὁ Μπαῦρων μὲ δυὸ ἀξέχαστους στίχους παράστησε στὰ «Νησιὰ τῆς Ἑλλάδας», ἴσα ἴσα γιὰ τὴν Πάργα μιλοῦντας. Πῶς ἐκεῖ δηλαδὴ, καθὼς καὶ σὲ «Σουλιάτικο βράχο» καὶ σ' ἄλλους καλότυχους τόπους πού δοξαστήκανε λίγο κατόπι, αὐτάρχουνε ἀκόμα λείψανα τῆς γενεᾶς πού θρεφότανε μιὰ φορὰ ἀπὸ Δωρίδες μαννάδες.

Τόσο περίλαμπρη εἶναι ἡ δόξα πού παρέχουσε τὴν Πάργα καὶ μαζί της τὸ Ἔθνος ὅλο, ὅταν, παρὰ νά παραδοθῇ στὸν ἀγοραστή της τὸν Ἀλῆ ἀποφάσισε νά θυσιάσῃ παιδιὰ καὶ γυναῖκες, καὶ ν' ἀντισταθῇ